

Locuinta Redactorului

si
 Cancelari'a Redactiunii
 o in
 Straz'a tragatorului (L5-
 vészutona), Nr. 8.

Scrisorile nefranseate nu se voru
 primi decat numai de la corespun-
 dantii regulari ai „Federatiunii.”
 Articlii trimisi si nepublicati se
 voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Domic'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
 Pre trei lune . . . 3 fl. v. s.
 Pre sase lune . . . 6 „ „ „
 Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „
 Pentru Romania:
 pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei u
 „ 6 lune 16 „ = 16 „ „
 „ 3 — 8 „ = 8 „ „
 Pentru insertiuni:
 10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a tim-
 brale pentru fiecare-care publica-
 tiune separata. In locul deschis
 20 cr. de linia.
 Unu esemplarin costa 10 cr.

Pest'a, 6/18. ian., 1872.

In camer'a Ungariei desbaterile generali a
 sup'a bugetului ministerului militiei nationali se
 inchiaru eri si se incepura celle specialu. Asta data
 ince se fecaru incercari pentru dotarea cu pensiu-
 ni d'in bugetulu statului a militariloru nationali
 (honvédi) d'in 1848/9 — dar' credemu ca si estu-
 annu, ca si alta data, tierri'a va scapa de acesta
 sarcina grea, care tododata ar vatemá aduncu sen-
 tiemintele nationali alle romaniloru si slaviloru.
 Ar' face bine corifeii magiari de n'ar mai attinge
 aceasta corda delicata, ci se urmedie cu mai multa
 staruintia pre callea ajutoriloru private apucata
 in anii trecuti la initiativ'a ministrului Andrassi.

Diet'a Croatie este d'abié in stadiulu consti-
 tuierei si cucuveile politice au si inceputu a strigá
 pre tote directiunile firiloru electrice, ca spiri-
 tulu ce domnesce intre deputatii croati este dus-
 manosu impacatiunii. In contr'a acestoru sciri al-
 larmatorie noi credemu, ca temeli'a pentru trans-
 actiuni si intiellegerea imprumutata s'a deplina in
 conferintiele avute intre Lonyai si membrii de in-
 credere ai partitei nationali, era actiunea se va
 continua mai de parte. De s'ar' intempra inse cu
 tote acestea ca scopulu doritu se nu se pota ajun-
 ge, ca reconciliarea durabile, factica si nu ficticia,
 pretinsa de interessulu comune allu ambeloru parti,
 neci acum se nu se pota realisa, vin'a nu va fi a
 oppusetiunii croaticu, pentru ca capii acestei-a au
 datu lui Lonyai dovedi, ca oppusetiunea croaticu
 vre seriosu impacatiunea cu Ungaria, diet'a Croa-
 tiei inse nu va desminti pre conducatori si ei. Cu
 tote fanfaronadele diurniloru magiari guvern-
 mentali, credemu, ca Ungurii inca vreu seriosu
 impacatiunea, si daca ambele parti o vreu seriosu
 se va si realisa nesmintitu; peccatu dara de atata
 diurnitura de sabia si pinteni alle ultramagiari-
 loro, cari prin acest'a pare ca tindu a intimidá
 pre Croati seau a masca propri'a temere.

Unu corespundinte d'in Pest'a allu diurnulu
 „Wanderer“ impartesiesce scirea — precum
 pretinde d'insulu, bine acreditata — ca mi-
 nistrulu presiedinte Lonyai are intentiunea d'a
 incerca transactiuni cu capii nationalitatiloru;
 cellu pucinu — dice corresp. — mi-se imparte-
 siesce asta-di (14. jan.) ca fapta autentica, cumca
 ministrulu presiedinte au sulevatu insu-si in elu-
 bulu deachistiloru cestiunea de impacare cu nati-
 onalitatele, ba ca in limiamente ar' fi si comunicatu
 acelle concessiuni, cari d'insulu este gat'a a le face nati-
 onalitatiloru. Romanii d'in Transsilvania ar' avé
 — in intiellessulu acestoru concessiuni — liber-
 tate deplina in privintia totu-
 roru cestiuniloru besericesci, —
 statutele congressuluiu serbescu — dupa ore-si
 cari modificari ar' casciga sanctiunea, si ca gu-
 vernulu ung. s'ar' indetora a infintia si a sustiene
 d'in vistieria statului in osebite tienuturi alle
 tierrei mai multe gimnasie, scole reali
 si civili romanesce si serbesce. —
 Asemenea in tote acelle locuri unde romanii si
 serbii (dar' slovacii?) facu majoritatea locuitoriloru,
 limba loro se se admitta de limba a instructiunii
 publice; era la universitatea (proiectata) d'in Clusiu,
 jumetate d'intre profesori ar' consiste d'in romani.
 Totu asié s'ar' urma cu concessiunile facia de
 nationalitati si la administratiunea publica, astfelu
 apoi se crede ca elle se voru afla indemnate la
 una aliantia fraterna cu magiarii. „Capetnosii
 corifei ai nationalitatiloru, — dice corresp. —
 nu usioru se voru plecá la impacatiune,
 dar' marea parte a poporatiunii nationali ar'
 acceptá d'ora una impacatiune drepta si
 moderata.“ Mai adauge acellu corresp. ca mare
 parte a tenerime nemagiare este eschisa d'in vi-
 ti'a publica si ca astfelu poteri preainsemnate jacu
 neintrebuintiate, pentru ca este la ordinea dillei
 a inferá de renegati pre toti cei ce stau
 in ore cari raporturi cu guvernulu. — Daca
 tote informatiunile acestui corresp. sunt totu atatu
 de acreditate ca si acest'a, atunci revellatiunile
 dsale nu au neci una valoare. De altmintrea diu-
 riulu „Nou'a Pressa libera“ grabl indata alta di

a desminti impartesirile d'in „Wanderer“ intem-
 pindu-le estu-modu: „Butura-se voru cu prisosintia
 diurnele federalistice (n. n.) de voru afla scirea
 pucinu credibile impartesta d'in Pest'a intr' unu
 diurnu d'azi (Vienna), ca Lonyai ar' fi intretie-
 nutu negociatiuni secrete cu capii Romaniloru asu-
 pra'a revisiunii legii de nationalitate, pentru ca Ro-
 manii imbunatati (bossumflati) retrasi in anghie-
 tiulu passivitatie se se indemne a intra in camera.
 Inse camer'a Ungariei n'a avutu pana' acum neci
 cea mai pucina cauza d'a semti cu dorere lips'a
 deputatoru rom. (d'in Trans.) precum neci Ro-
 manii insi-si, cari, cu tota politic'a loro de passi-
 vitate n'a despretiuitu a primi demnitati si officie
 de la guvernulu ung. — Nu vremu totu-si se ig-
 noramu, ca revisiunea legii de nationalitate, carea
 intru adeveru este un'a d'in celle mai aspre legi
 de sila limbistica, ar' dovede d'in partea magiara
 moderatiune si intielleptiune politica, ca si inlata-
 randu rigorea acestei legi, ar' scote spinulu cellu
 periculosu in tendintiele federalistice si staruin-
 tiele d'a s'o forma unu mare principatu allu Tran-
 silvaniei (care se se forme de ca ci este de una
 mie de s. i. Red.) si unu voivodatu serbescu.“
 Asié „Pressa noua“ care pretinde a fi „libera“ dar
 nu de prejucetie si de antipathie, era noi facia cu
 aceste observatiuni, ca n'avemu cunosintia de ne-
 negociatiuni secrete, dar' ca de este intru adeveru
 intentiune de apropiare, nu capii partitei nationali
 voru fi cari se respinga mai'a fraterna ce li-s'ar
 intinde. Conditiunile de impacatiune inse, ventilate
 de aceste ambe diurne, nu pota fi de ajunsu pen-
 tru a se lua de base, ea trebuie se fia mai larga,
 dar' asta data pe marginile d'ast'az' este aceste
 sciri caracteristice. Timpulu da vorbi si discute
 va fi atunci, candu impacatiunea se va pune la
 ordinea dillei.

Desbaterile a sup'a adresei s'au terminatu
 in ambele camere ale senatului imperialu. In ca-
 mer'a boeriloru adresa fu primita en bloc, fara
 neci una discutune, de ora-e opusetiunea s'a mul-
 tiumitu a votá simplu contra ei, — era in ca-
 mer'a deputatoru ea ded'ansa la discutuni si
 desbateri forte animose. Deputatu polonu Zybl-
 kievicin, aducundu in discutune pretensiunile gal-
 licianiloru, dechiará stange, ca i primesce motto
 „do ut des“, numai se scia ce concessiuni voiesce
 ea a face Galliciei. Stanga ii-a precisatu destulu
 de bine pretensiunile sale, insistendu in favorulu
 alegeriloru directe, dar' incanu s'a dechiaratu pana
 la ce gradu se estindu conta-servitiile, cari voi-
 esce a le face. — Representantele sloveniloru,
 Poklakar, dechiaru, ca e ga'a a votá pentru amen-
 damentulu poloniloru, inse cu conditiunea, ca ase-
 menea concessiuni nationali si istorice se se faca
 si celoru-a-lalte provincie ae monarciei. In fine,
 rezultatulu desbateriloru fu, precum s'a potutu pre-
 vedé d'in capulu locului, acceptarea adresei, vo-
 tandu contr'a ei polonii, tirdenii, slovenii si dal-
 matinii.

Ce va resultá acum'a d'in acceptarea adresei
 si respingerea postulatelor poloniloru, inca nu
 potemu scoi, atata inse e siguru, ca guvernulu si
 partia ministeriale porta mare frica de eventual'a
 retragere a poloniloru d'in Reichsrath, si si-incor-
 da tote poteri d'a asigurá acestui corpu legela-
 tivu gangrenosu maioritatea necessaria d'a poté
 aduce concluse. Deci spre scopulu acestu-a s'au
 inceputu negociari viue cu deputatii d'in tierrele de
 media-di, si anume: cu tirolenii, dalmatinii, tress-
 tinii, goricianii si cu istriani, caroru-a li se pro-
 mittu munti de auru d'in partea ministerului.
 Ministerulu se baseza in aceste operatiuni ale sale
 pre antagonismulu, ivitu intru una sesiune de mai
 inainte a Reichsrath-ului intre poloni si deputatii
 d'in tierrele de sudu, — si anume acesti d'in ur-
 ma propusesera, ca concessiunile ce se voru face
 poloniloru se se estinda si a sup'a celoru-a-lalte
 tierre, conformu dorintieloru si pretensiuniloru loro,
 — dar' ingamfati de poloni respinsera acesta pro-
 punere justa si legitima a confratiloru loro in su-
 ferintie. — Oatu despre noi, credemu, ca acesta
 procedere e celu mai bunu espedientu d'a dá de
 golu inaintea lumii situatiunea, in carea se afl

ministerulu auerspergianu. Ca-ci daca dlu Auers-
 perg negocieza in modu asié publicu cu una parte
 a opusetiunii pentru existintia sa, si offere premiuri,
 ca se se mai lase in vietia celu putienu in
 anulu acestu-a, atunci elu trebuie se scia si se
 sentia, ca venitorulu seu e avisatu la gratia par-
 titeloru si la patronatulu intempriloru.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 15. ian., 1872.

Presiedintele Paulu S o m s s i c h deschide siedintia
 la 10. ore a. m. D'intre ministri sunt de facia: Pauler si
 Lónyay.

Processulu verbalu alu siedintiei trecute se autentica,
 er' petitiunile presintate de deputati se tramittu comisiunii
 petitiunarie.

Raportorulu comisiunii petitiunarie presinta consemna-
 tiunea 54. a petitiuniloru pertractate de comisiune. Se va
 tipari si pune la ordinea dillei pre siedintia de sambeta. —
 Asemenea si raportorulu comisiunii financiare inca presinta
 unu raportu despre mai multe proiecte de legi. Raportulu
 se va tipari si la tempulu seu se va transmite la sectiuni.

Camer'a trece apoi la ordinea dillei si mai inainte de
 tote voteza a sup'a propunerii lui Alessandro Török, rela-
 tiva la esmitterea unei comisiuni, carea se reveda lucrările
 camerei in acestu periodu. Propunerea se respinge cu 64
 contra 63 voturi.

Urmeza la ordinea dillei continuarea desbaterii speciale
 a sup'a bugetului ministerului de cultu si instructiune pu-
 blica si se voteza parte cu, parte fara observatiune. Urma-
 toriele suma adara: 7212 fl. pentru galeria nationala de
 icone; 11.580 fl. pentru belle-arte si pentru spriginirea ar-
 tistiloru befrani eminenti; 15.500 fl. pentru cautarea, de-
 semnarea si rezervarea anticitatiloru de arte; 3000 fl. pen-
 tru restaurarea besericei d'in Barátfalu (in Transilvania);
 20.000 fl. pentru edarea isvereloru istorice si a monumintelor
 unguresci; 5000 fl. pentru imultirea bibliotecii academiei
 magiare; 10.000 fl. chiria (arenda) pentru galeria de icone
 a tierrei; 5000 fl. pentru sectiunea matematica si de sciintie
 naturalie a academiei; 5000 fl. pentru societatea de sciintie
 naturale; 2500 fl. pentru spriginirea scriitoriloru seraci seu
 a veduveloru loro; 1500 fl. pentru conservatoriulu nationalu
 magiaru, etc.

Dupa acestea ie cuventulu Michailu H o r v á t h, si
 dupa ce descrie meritele ce si-le-a cascigatu literatulu
 T o l d y in cursu de 50 de ani, propune a i se votá una
 pensiu de 3000 fl. pre anu. Propunerea se transmite la
 comisiunea financiare.

Ca acoperire sunt preliminarati sub titulu V. 25.150 fl.
 ca venitu d'in fondulu museului. Se aproba. Sub titulu VI.
 „Pensiunile“ inca se voteza 30.353 fl. fara observatiune.

Urmeza recerintiele extra-ordinarie si se voteza: a)
 pentru scopuri besericesci 310.000 fl.; b) pentru gimnasiulu
 romanu d'in Brasiovu 4000 fl., sub conditiunile de pana
 acum; pentru scol'a reale superiori d'in Sabiu 5000 fl.
 pentru gimnasiulu serbescu d'in Neoplant'a sunt preliminarati
 8000 fl., inse ministrulu propune a se edificá in Neoplant'a unu
 nou gimnasiu serbescu de statu, pentru care dsa presinta si pla-
 nulu, care se transmite comisiunii financiare spre opiniune,
 er' pana atunci sum'a preliminarate remane in suspensu. —
 Sub c) si d) se voteza mai multe sume pentru infintirea
 unoru preparandie, etc.

Propunerea lui Demetriu I o n e s c u, spre a se votá
 pentru gimnasiulu de Beiusiu unu ajutoriu de 4000 fl. se trans-
 mitte la comisiunea financiare.

Dupa ce se mai voteza 15.000 fl. pentru conservarea
 ruineloru d'in Visiegradu, P. K i r á l y i raporteza in nu-
 mele comisiunii centrale despre proiectele de legi, relative
 la contingentulu de armata pre 1872, la sistemizarea con-
 tingentulu militariu dupa catagrafia d'in 1869 si la im-
 multirea batalionelor de honvedu. — Raporturile se voru
 tipari si distribui, si astfelu,

Siedintia se redica la 3 ore d. m.

Siedintia de la 16. ian., 1872

Presiedintele Paulu S o m s i c h deschide siedintia la
 10 ore a. m. D'in partea guvernului sunt de facia: Pauler,
 Lónyay, Szlávy si Toth.

Dupa verificarea processulu verbalu, presiedintele anun-
 acia mai multe petitiuni juridictionarie, cari, d'impreuna cu

cu petitiunea prezentata de Iuliu Benedek, se transmittu comisiunii petitiunarie.

Iuliu Györfy propune, ca nuntiu, camerei magnatilor, relativ la proiectul de lege industriaria, se se puna la ordinea zilei indata dupa deliberarea bugetului. Se decide.

Dupa ce se delibera raportele comisiunilor verificatoria si financiara, camera trece la ordinea zilei: continuarea dezbaterii speciale a supra bugetului ministrului de cultu si instructiune.

Sub rubrica „Spriginirea conservatoriului nationalu pestanu” sunt preliminari 5000 fl., cari se si voteza; asemenea se voteza 3000 fl. pentru edarea siematismului, 8179 fl. pentru galeria de icone a tieriei si 1400 fl. pentru instrumentele, cari academi'a magiara le-a cedatu institutului meteorologicu.

Iuliu Schwarcz interpelleza apoi pre ministrulu de instructiune despre starea observatoriului astronomic, ce este a se infiinta. — Ministrulu Pauleri raspunde, ca s'au facutu dispusitiuni, ca acestu institutu se se infiintieze catu mai curundu.

Urmeza acoperirea extraordinaria. Contribuirea cetatii Pest'a pentru cumperarea galeriei Eszterházy 10.000 fl.; venitul siematismului 1400 fl. Aceste sume se aproba.

Iuliu Schwarcz prezinta unu proiectu de resolutiune, dupa care camera ar' avé se invite pre ministrulu, ca cu ocaziunea bugetului venitoriu se se opereze a se immulti salariile profesorilor de la universitate si scolele mediocre. Proiectulu se va tipari si distribui.

Vinceniu Babeziu, avendu in vedere, ca nationalitate, si anume romanii, unu poporu de trei milioane suflete, nu sunt destulu de respectati in privinta instructiunii, prezinta unu proiectu de resolutiune, dupa care camera ar' avé se provoce pre ministrulu, a se ingriji, e scolarii de limba nemagiara se se instrueze in limba loru mnterna in scolele mediocre.

Ministrulu Pauler declara, ca nu e de lipsa a-lu provoca prin unu conclusu separatu, spre a-si implini detorintia, ce i-o impune legea. Scolarii de limba nemagiara sa ieu in consideratiune, inse daca acest'a totu-si nu se intempla, este unu abusu; gravameaulu este dar' la loculu seu si reulu se va delaturá de buna séma. — D. Irányi inca doresce ca se nu mai obvina abusuri.

Emericu Ivánka doresce a rectificá numai datulu de copilaru. Chiaru dupa datele lui Czernig, vice Dsa, cari sunt 2.200.000 de valachi, in Ungaria si Transilvania sunt numai 2.300.000 de valachi. De 3 milioane nu pote fi dar' nici vorba. (Bietu poporu romanescu, cu cata dragoste vorbescu despre tine in parlamentulu ungurescu. Rap.)

Vinceniu Babeziu este gata a-si retrage propunerea in urm'a ascurarii ce i-a datu ministrulu.

Cu acest'a bugetulu ministrulu de cultu si instructiune publica este pre deplinu delibaratu si camera trece apoi la dezbaterea generale a bugetului ministrului pentru apanarea tieriei, care este reprezentatu prin deputatulu Ernestu Hollán, ca comissariu guvernialu.

Cu privire la acestu obiectu Colomanu Tisza face propunerea, ca camera, votandu bugetulu, se invite tototodata

ministrulu pentru apanarea tieriei, ca acestu-a se-si dea catu mai curundu parerea despre modulu, cum s'ar pote crea unu arhivu de datulu de numeroasa si binecunoscuta camera se stee numai sub dispusitiunea parlamentului si a guvernului ungurescu, si fara a prin acest'a se se ingreunetizeze tier'a financiara.

Gabrielu Várady urcediendu d'in site considerante, inca propune ca camera se voteze 400.000 fl. p ntru pensunarea hoventiloru d'in 1848/9, a vedoveloru si orfaneloru loru, si se invite pre ministrulu a prezinta catu mai curundu unu proiectu de lege despre acestu obiectu.

Dupa ce vorbescu mai multi oratori la acestu obiectu, dezbaterea generale se inchiaia si, fiindu tempulu inaintatu, remane, ca comissariulu guvernialu se-si destiasure parerile in sedintia de mana. — Ministrulu-presedinte Lónyay inca si-reserveza dreptulu a face in sedintia de mana or-cari observatiuni la propunerele lui Tisza si Várady, si cu acest'a,

Sedintia se redica la 3 ore d. m.

On. Domnule Redictora!

Vinu a relatá ce-va pre scartu despre dreptatea ce se practizeza in santele sedintii alle ven. consistoriu d'in Gherla. — Dupa ce s'au pdiminatu subsidiulu imperatescu si pentru preotii d'in dieces' Gherlei, la inceputu, mai alesu candu era Episcopu, santii parintii cautau si la sufletu, acum'a inse au trecut a cele tempuri, subsidiulu nu se mai imparte dupa demnitate, ci dupa nimoteni'a si clientel'a canonicele. Bietii preoti betani si meritati, demni de compatimire, capeta ajutorulu numai dupa cum toca in capulu Dloru consistorialisti (25—50 fl.); era cei de la Hasdate etc. si clientii Dloru Sale, pantru ca au venitari mai bunsiore capeta minimumulu de 100 fl. — Nu vohu asta-data mai multe, ci ca documentu me provocu protocolulu sedintieloru consistoriale, facutu despre imparea subsidiulu, si facu atentu pre onorab. Ordinariatu procedur'a impartirei, ce cu anulu nou se va incepa. Cate scrisa sum gata a le documenta. Nu-mi punu nume pantru ca dreptatea ambia cu desulu spartu si V. Consistoriu „tiene minte.”

Unu interessatu ne-interestatu.

De sub Vlades'a, in 26. dec. 1871.

In pamantulu nostru nemicu nu ne pote interesá mai multu de, ca in celelalte noastre pamanturi, si, pte totu, progresulu acunjei nostre natiiu facutu pre campulu instructiunei.

Miscutu de acestu notiva, in toamna trecuta am'facutu una excursiune prin comuna situata sub polele mntelului „Vlades'a.”

Cea d'antaiu comuna, carea mi-a atrasu atentiunea in acesta excursiune, a fostu Bachitjele, una comuna situata pre unu petioru alu mntelului susu-mentiuat.

Ajungundu aici, ce d'antaiu detorintia mi-a fostu a me informá despre starea intelectuale a poporului mntenu d'in acesta comuna. Si, ca se potu veni la ce-va rezultatu,

de timpu d'in casa. Intr'una di lu luai d'in urma si lu gasi intr'una tufa, alaura cu unu sierpe mare, care i manca d'in mana bucatia de pane. A dou'a di du-sei si pre barbatu-me se veda acesta minune, si elu se spaimenta, vedendu monstrulu de sierpe selbatecu si veninosu, pota chiaru facutu de reu! Elu lu ucise d'intr'una singura lovitura de secup.”

Erá Sierpele de casa, care se areta in familia ca una prevestire.

Si, fiindu ca imprulintele tata procedase prin ucide-re animalulu interpretu ala voitiei divine, nu treca multu, si una dorerosa si amara pedepsa veni se confirme credintia populara si respectulu lui catra aceste divinitati. Intocmai dupa modulu pedepseloru ce anticii credeau ca suferu ceta ce maltrata Geniulu locului, asemenea si la Romani sanctiunea nu e mai putienu inevitabile, candu Sierpele de casa este violatu, ca-ci . . . naratiune urmeza: — „Copilulu vine si si-vede amicuulu mortu . . . Disperatu, se iatorce a casa plangendu si strigandu catu, i luá gur'a: Puiulu! Puiulu! . . . Nimicu nu lu potu consolá . . . Dupa unu plasu continuu in timpu de cinci zile, mori strigandu inca una-data si pentru cea d'in urma ora: Puiulu!”

De buna sema ca asemenea accidente n'au o mica infliinta in poporu; credintia devine generale si se transmite d'in coliba in coliba, d'in familia in familia, d'in satu in satu.

In alte parti se povesteste, cu unu felu de temere si fioru, cum Sierpele de casa a venit panu a manca d'in acelu-a-si blidu laptele ce copiii d'in familia impartiau cu totii.

Fiinta inocente si inofensiva, prevestitoare numai de bine seu reu, Sierpele de casa lu vedemu aretandu-se de

am facutu una visita preutului locale, Diui Vasiliu Floca, cu carele incepundu discursulu in obiectulu de sub cestiune, intre, altele mi vorbi astu-feliu:

Domnule! Locuitorii acestei comune nu sunt in stare a sustinuti de sine una scola si unu invetatoriu, ca-ci ei, fiindu ca n'au mai preste totu anulu rece, nu potu cultiva agri, ci sunt siliti a trai numai d'in speculatiunile, ce le facu cu scanduri si grindi de Bradu, parte prin Ungaria, parte prin Campia Transilvaniei, er' banii cascigati astu-feliu abie li sunt de ajunsu spre a-si casciga medilocele necesarie cu privire la sustinerea familieloru loru. Cu tote aceste eu ca preutu am incercatu tote spre a pote radica in acesta comuna una scola, inse tote neantintele in asta privintia mi-au remasu fara efectu.”

D'in aceste cuvinte ale preutului, precum si d'in propri'a mea esperintia m'am convinsu, ca intru adaveru starea intelectuala a acestui poporu e demna de compatimitu, si cugetandu la modulu cum s'ar pote ajuta acesti frati ai nostri, mi-adusei a minte de Asociatiunea transilvana pentu cultura poporului rom., in allu carei-a fondu intra pre totu annula suma frumoasa, d'in cari se dau stipendie studeniloru rom. Ore n'ar fi bine, candu pre langa aceste spesse s'ar ingriji si de cultura poporului romanu, redicandu ici cole cate una scolutia si baremu in comunele mai misere si cu deosebire in cele muntene?

Alta comuna, carea mi-a atrasu atentiunea in caletoria mea in giurulu Vladesei, e Margaulu, o comuna forte estinsa si curatu romana, de confesiunea gr.-cat. — Celu d'antaiu lucru mi-a fostu si aci a scirici despre scola si docente. Intrebandu si de unulu si de altulu, mi-se spuse, ca este scola, si sa pre docente lu chiamo Iacobu Capusianu. Candu am auditu acestu nume m'am bucuratu, ca-ci nu-mi era recunoscutu, de-ora ce Capusianu mi-a fostu conscolariu si amicu vechiu. Rogati dara pre unu omu se me conduca pana la vechiulu meu amicu. Cugetam intru mine ca amibulu meu va fi cu locuintia in un'a d'in chillele scolei; inse n'a fostu misa, ca-ci d'insulu avea condusu unu quartiru. Decidandu facia cu elu si stringundu-ni manile lu intrebai: Apoi cum de n'ai locuintia la scola? La ast'a mi-raspunse: O Domne! frate, au nu scitu ca pre cei ce i-au uritu dieii i si persecuteza? In anulu trecut am locuitu in una chilia a scolei, inse eram se peru de frigu era cu micutii mei princi si cu nevasta. Dar' nu, d'eu nimicu, te vei convinge, vin'o cu mine la scola! Intrandu in scola mi se spu perulu in vefulu capului, vedendu acesta localitate in cea mai debile stare. Mesele erau mai potrivite in birtu, decat in scola. Scola insa si era scosa afara d'in satu, la campu, si semena cu unu gradin. De tabla, mapa, globuri, tapete de parete, afara de vro cate-va ce si li-a pregatitu docentele, neci vorba. D'intre 250 princi indetorati a ambia la scola, abie era de facia 35—40.

Cu acesta revista scarta eta soi si momentulu prelegerii. Docentele, avendu impartarea oreloru pusa pre parete, incepu numai decatu a tracta una lectiune d'in pregatirile cari premergu scripto-legiei. Aci m'am convinsu pre deplinu, ce pote face unu invetatoriu aptu si demnu de numele acestu-a; ca-ci daca e vorba de tonu, tactu si dexteritate in art'a propunerei, apoi fia d'isu spre laud'a sust memoratului docente Iacobu Capusianu, aceste calitati Des

ordinariu mai antaiu copilaru, totu atata de inocenti si de inofensivi ca si d'insulu.

Alte asemenea fapte intemperate in diferite sate si in diferite epoce se relateza cu destula veneratiune.

Colo Sierpele de casa, aretandu-se agricultorului romanu, acestu-a, luandu-o ca una prevestire rea, merge se se reveda recolta si si-o scapa astu-felu de nisea rei-facutori cari erau se-i dea focu; d'incolo Sierpele de casa, provo candu prin aparitiunea sa rogatiunile servitoriloru besericei facu ca acea casa se prospere intr'unu anu catu in diece.

Pentru cei buni aducandu binele, pentru cei rei realu Sierpele de casa e veneratu in fia-ce bordeiu, in fia-ce ca sulha romana, si, de-si nu i adreseza inchinutiuni — ca-c'adi divinitatile Olimpului, adorate de antici, sunt inlocuit prin santii si angerii crestinismului — cu tote astea Romanii respecta si li conserva credintia cu una piozitate deosebita.

Si, precum in vechime se adaptase ca sacramentalu frasa acest'a, care ni dovedeste identitatea Geniiloru c Sierpii de casa, si ca cei d'antaiu erau reprezentanti, astu felu frasa: Pinge duos Angaes, pueri: s a c e r e s t l o c u s ! ? totu asié sateulu d'in Dacia ad considera ca santu loculu in care Sierpele de casa s'a aretatu, si nu se apropia de d'insulu, nu siede intr'insulu siet septemani.

Si, precum in vechime se faceau sacrificie pentru in blandirea diiloru, a caroru-a decisiune Genii veniau se indeplinesca, totu astu-felu si adi crestinulu poporu d' Dacia aduce sacrificie si rogatiuni religioase la aparitiune Sierpelui de casa!

Lasatu mai dreptu sub influintiele Romei pagane, f d'in cauza ca Dacia a luat una parte mai mica de cal multe alte popore la miscarile religioase europene fia d' cauza ca multu timpu poporul romanu n'a potutu citi b

FOISIORIA

Datine si moravuri nationale.

DIEII LOCALI, GENII, SIERPII DE CASA.

„Si la nunte, la ingropari si la alte intemplari, sciute de d'insii, cinstescu prin versuri si cantari nesca dumpedieiri necunoscute si duhuitoare a idoli daci.”

„Cantemira in Descriptio Moldaviae” cap. I. part. ecl. si lit. p. 286.

III.

(Fine.)*

Sierpele de casa una data ce s'a aretatu cutarui individuu si acestu-a nu i-a facutu nici unu reu, ci l'a scosu afara, dispare si nu se mai areta.

Inofensivu, elu nu face de catu prevestesce una intemplare, lasandu in urma — pentru cei in stare d'a cugeta la faptele loru — una remuscare continua si una pantiu nestersa de cutare seu cutare reu, de cutare seu cutare sacrilegiu, care prin turmentari siasiatorice desoleza si grabescu finele vietiei acelui individuu!

Eta singur'a explicatiune rationale a aparitiunii Sierpiloru de casa!

Faptele acum sunt diverse.

Astu-felu se nareza, ca unu Francesu, caletoriu prin partile Daciei, se opri la casa unei familie romane d'in Transilvania si gasi pre stapan'a casei plangendu-si copilarulu, mortu in versta de trei ani, prin aparitiunea Sierpelui de casa.

Eta cum urmasu lucrulu: „Bagasemu de sema, nara d'ina, ca copilulu luá pana ce i damu si peria una bucata

*) Vedi Nrii 130, 131, 132, 1 si 2 ai „Federat.”

*) Michellet Lépendes du nord p. 384, ap. Missailu in Aten. rom. 249 d'in 1867. d'in Nr. 8—9.

*) Copii, desemnati duoi sierpi: loculu e saatu.

poziție într'adeveru. — Era una ce surprindtoare a așă răspunsurile cele bune la întrebările simple dezvoltate ale docentului.

Incantatu de atâta plăcere, am cugetatu întru mine: Ore candu voru fi totu docenții noștri astu-feliu de îndi, și candu vomu ave docenți numai de cei chemați spre această, era nu năimiti? După propunere estindu d'in scoala trebuai pre vechiulu meu amicu, că cum se are cu comuna și cu deosebire cu preutul locale? Cu comuna, d'ice, me afiu forte bine, dar' că se-ti răspundu cum se afiu cu preutul, voui fi silitu a face o istorie cam lunguția. — După ce-mi enară tote afiai, preutul D. Alexandru Fodoru nu voiesce a lu recușose de cantore, de-si e intaritu de comisarulu metrop. Anu-i că mana de ajutoriu cu privire la afacerile scolești; că lucră teșu spre stricatuinea lui și că d'in cauză se s'ă scol'se asié reu, că parintele Fodoru se ingrigesce numai de interesele Deale, era de luminarea și educațiunea școlii nu-i pasa, și că d'in cauză asta e această comuna urată romana îndereptu și în privința stării materiale, că le-si agrii sunt roditori, totu-si nu-i, cultiveza, ci li mai areu cătu e ver'a a luă lumea în capu, prin Ungaria și prin Campia Transilvaniei, lucrându și cultivându agrii altoru-a pentru bani, era agrii loru romanu fripti și arși.

La aceste vaierări ale bietului docent era mi-veni în minte: Ore ce lucră santulu consistoriu d'in Blasiu? Ore engeta că are se dea s'ema înaintea consistoriului divin de despre neghigiența sa cea mare facia cu cauză cea atâtu de ponderosa a culturai și educațiunii filorui sei spirituali? Ore pre astu-feliu de pastori sufletesci, cari se ingrigescu numai de agonisii lumescă tundindu și belindu bietă turma, pentru ce nu-i trage la dăre de s'ema, și inca cătu aude se de ceteră despre atari fapte ilegale patrate de unii că acestia. Precum se intemplă în Boclu, comuna muntena, aprôpe de Margau, unde preutul D. Gregoriu Bicaru, pentru ingratuinea unu omu dubesce căte 10—40 fl., precum s'a întemplat în ver'a trecuta, candu pre o muiere bețtrana, cerșitoare, n'a voitu se o immormentedia parintele Bicanu fără 15 fl., pre langa totu că unu creștin adevăratu, în carni-a casa a locuitu răspunsat a cerșitore, i-a promis 5 fl. și 50 cr., totu-si mențunatulu parinte sufletescu nu i-a primitu banii, prin urmare nece nu s'a dusu la immormentarea ei, ci nescie ômeni bunu, dapa ce acum miroșă cadavruulu, și l'au bogatu în pământu fără preuta, că pre unu animalu; această faptă s'a publicatu și în „Federețiune.“ Întru asemenea mergu trebale și la cupunio.

Dienu, totu lumea striga că Blasiulu nu face nemicu. Că se va vedea lumea a drăpni. — Totu scimpu cătu de reu s'ema noi în privința cartiloru scolești. — N'avemu una carte de lectură de treba, n'avemu una istoria fizica, istoria naturale, ba neci chiaru unu abecedaru, că-ci Blasiulu nostru si în privința acestă neprimindu abecedarulu profesorelui Petri, că celu mai bunu d'entre cele le avemu până acum, a insarcinatu pre doi DD. profesori teneri de acolo, cu praca de vr'o 2—3 ani, se lucre unu abecedaru. Duoi, trei, se'u totu corpulu profesorele de la Preparandi'a d'in Blasiu se apucara și stricara abecedarulu lui Petri, lapedandu tote semnele, și cătu nu numai prunculu, dar' neci docenții cei mai apti nu voru fi în stare

blia și evangeli'a în limb'a sa natală,*) fia d'in cauză că elu nu-si potea uită cu nici una pretiu credințele mostenite de la pătrășii săi. — Homagiuulu, pre nesimțite și prin calamități terribile, și pătrășii nationalitatea pura și temeinică, că-ci si-o pătrășii prin credințe, moravuri, datine, tradițiuni.

Si chiaru după ce se creștină, paganitatea i eră pre aduncu încarnata cu esistența lui, pentru că se pote renunță la di'na.

Ita dar' de ce creștinulu domnu alu Moldovei, Cantemiru, ca mira că poporulu seu „Si la nunte, la ințropări, și la alte intemplări, știute de di'nsii, cinstescu prin versuris și cântări și face dumnedieiri necunoscutu și duhluitoru a idoli d'aci.“

A idoli d'aci“ dice Cantemiru, și are multa dreptate.

În adevėru, credința în Sierpele de casa, afara de originea-i romana, mai este și dacica.

Zalmose, legislatoru și filosofulu Daciloru, că discipulu alu lui Pitagora, nu potuse se nu se fi imbibatu de la maestruulu seu de credința în Dieii locali, generalminte racnăscutu și atâtu de firma la Greci, în acei timpu în care paganitatea eră în flare.

Astu-feliu Zalmose, învețandu pre Daci se creda în nemurirea sufletulu, nu li potea arefi într'unu modu mai lesne de întielesu această nemurire, de cătu esplicandu-li, după sistemulu metempsicosu alu lui Esicu, și prin urmare, și alu lui Pitagora, transformarea sufletorulu umane în Eroi si Genii, pre Genii si Semi-diei în Diei.

Cu modulu acestu-a Zalmose, care — fiindu de origine tracica — mai aveă și unu nou puternicu motu d'a se fi inițiatu în această doctrina, d'in cauză că ea se atri-

a ceti cum se cuvine după acestu Abecedaru, că-ci cum va face prunculu începatoriu destingere între a, e, i, u, obscuru, dacă nu va vedé și ce-va semnu prin care se se destinga aceste de celelalte sunete. — Eu engetu, și cu mine totu pedagogii moderni, că si în eluțrarea unu Abecedaru e de a se observă principialu: „Pasăse de la concretu la abstractu.“ de la privire la idee.

Inse domni profes. d'in Blasiu în abecedarulu loru facu d'in contra.

Asié și cu privire la d, t, g, c, a, e cu multu mai rationale, mai intuitivu și mai iusioru a ceti după abecedarulu lui Petri, că-ci aci scie prunculu candu are se ceteră d'aci z, pentru că dapa elu urmăza unu i semi-sonu cu semnanu s'eu unulu obscuru i. Asié e și cu t, că c, etc.

Afara de această materialulu d'in Abecedarulu de Blasiu nu numai nu e culesu d'in vietă pruncesca, ci chiaru d'in contra pote omulu ceti Neapolu. Pare că Dni profesori anume au compus acestu Abecedaru pentru cei cari sciu ceti, inse nu li e cunoscuta ortografia Dui Canonicu Cipariu, carea si pentru omeni cari sciu ceti, inca nu e pre usioru de invetiatu; apoi pentru pruncii începatori e cu multu mai dificile, că-ci acestia nu si-potu imagină ace'a ce nu vedu, și nu pipăscu. Dacă dar' Dni auctori ai Abecedarulu de Blasiu, Solomonu și Munteanu, baramu în partea prima a acelu-a ar' fi adoptatu semnele, asié după cum a facutu D. Petri, atunci mai eră de recomandat; inse asié nu sciu ce trecere va ave acestu Abecedaru facutu cu atâta titel'a, că-ci duoi, se'u trei insi s'au sufalcatu lucrându la d'insula mai de unu anu și diurnitate.

Atât'a sciu, că mai eri mi scrisu unu amicu, că unu domnu protopopu d'intr'unu tractu insemnatu alu Archidiecesei nostre de Alba-Iulia, primindu de curundu d'in tipografi'a de Blasiu 30 de esemplarie d'in acestu Abecedaru, și comparandu-lu cu alu lui Petri, s'ar' fi esprima: „Acestu voru fi cele d'antătu și cele d'in urma, că-ci nu platescu o c'epă“, și că până voru fi de a lui Petri în tractulu Deale nu-i debe alte! Apoi inca un'a am de a observă: tipariulu d'in d'ilele lui Guttenberg și harti'a de la Nicul'a sunt cătu se pote de ne potrivite facia cu astu-feliu de carte scolește, care în tota privința debue se fi unu magnetu atragatoriu pentru unu pruncu începatoriu.

Litere mari dezvoltate, apoi harti'a neteda și alba că laptele.

Aste observatiuni le am facutu că întrecatu, că-ci o recenziune mai detaiata facia cu asta carte scol. credu că cătu de curendu va est d'in sita péna mai competentă. Credu și cătu, că Dni suori nu-și voru totu tu-șura de reu, pentru că am îndresnitu și eu, de-si nu am ambiatu prin Prag'a, a-mi descoperi parerea cu privire la operatu Dloru sale. — Cu aceste mi inchiaiu descrierea atare școlorulu de sub muntele Vadés'a, dorindu că cei chemați se îndrepte reulu până candu potu, că nu mane poi-mane se ne tredim cu nescie școle comunali, de cari ne tememu că draculu de temania.

Unu caletoriu.

buie lui Orfeu, nascutu în Taci'a**), și condusu a li indică și represintă acestu felu de divinită sub figur'a de Sierpe.

Astu-feliu numai potemu esplică marea favore în care se aflau Sierpii la Daci.

Astu-feliu numai potemu esplică terea loru credință, că Sierpii sunt divinități tutelare domestice.

Astu-feliu numai ai potemu dá s'ema pentru ce ei i avean că stindarde la armata, sub a caroru protecțiune si-puneau resbelnic'a-li sorte.

Astu-feliu numai potemu esplică gasirea la totu pasulu de figuri de Sierpi, sculptate, desemnate, se'u turnate, pre vase se'u ornamente, pre cari archeologi'a le intalnesce că unu ce de mare pretiu prin Dacia.

Prin urmare dreptate are Cantemiru se dica, că divinitățile ce adora Romanii sunt „duhluitoru a idoli d'aci.“

Are dreptate apoi cu atâtu mai multu și poporulu, cu cătu acesti idoli, aceste represintatiuni ce paganitatea a mai conservătu în coloni'a trajana de la Istru, sunt si romane si dace, că si sangele seu.

Si ce documinte mai elocinte pentru originea noștra, ce probe mai neindoișe, de cătu aceste seculare credințe, de cătu aceste nobile și pioșe tradițiuni, pre cari nici miseri'a, nici focalu și sabi'a pre unu cari a trecut natiunea romanescă de la stabilirea sa în aceste țere, pre cari nimicu cu unu curentu nu li-a potuu sterge esistența?

Si ce? Sar' mai poté îndonj cine-va de s'ortea nationalității, pre cătu timpu aceste stalucite monuminte — tradițiuni și credințe, moravuri și datine — aru stă neclintite?

Si v'ati mai poté teme, că acestu poporu, nobile prin totu ce formăza temelii'a sifortii a unu nationalității, ar' poté per'i vre-o data, candu elu traiesce d'atâtea mii de ani cu una vietă propria?

D'in comitatulu Clusiu, în 6. ian. 1872.

(Fine.)*

În 28. dec. 1871 totu romanii adunati la locuint'a dui protopopu Gabrile Popu, la 9¹/₂ ore s'au dusu în corpore la cas'a comitatulu. După 1 ora declarandu-se s'edinti'a desehisa, pentru ducerea protocolulu în limb'a romana s'a numitu provisoriu dui Iosifu Popu, apoi s'a pasitu la constituirea comisiunii candidatorie, — că astu-feliu în diu'a urmatoria membrii se pote votă pentru amplotiții respectivi

Dui comite supremu a numitu d'in partea sa 3 membri de nationalitate magiara, și a provocatu adunarea că se numesca și ea 3 membri, cari, la olalta 6, sub presidulu dui comite supremu se candidadie pentru fiesce-care postu.

Noi romanii amu si acceptatu de-la ecuitatea dui comite supremu, că între cei 3 membri numiti de d'ea, se fi onofitu cu incredea și pre vre-unu romanu, era alegerea celor 3 membri d'in partea comitatulu comitatensu se o fi lasatu în libertate deplina; dar' unu conte a propusu, că ei se se alega prin aclamatiune, contr'a carei propuneri s'a protestatu prin una petitiune subscrisa de 20 insi și s'au pretinau votășarea. Dui comite supremu inse a respinsa petitiunea, și asié s'a primitu propunerea contelui, și astu-feliu comisiunea candidatoria s'a constituitu în acestu modu ilegalu.

Totu în această di' s'a alesu comitetulu permanentu, statatoriu d'in 32 membri, d'entre cari 8 sunt romani; comitetulu verificatoriu, statatoriu d'in 5 membri, între cari 2 sunt romani; comitetulu recensatoriu d'in 5 membri, între cari unu romanu, și celu disciplinariu, statatoriu d'in 2. membri, între cari neci unu romanu. Fiesce în numitele comitete s'au alesu toti acei-a cari au fostu propusi d'in partea guvernamentaliloru.

În 28. dec. ser'a la 5 ore s'a deschisu conferința, cu care ocaziune ni s'au comunicatu rezultatulu candidatiuniloru, la a caroru impartesre tota conferința romana s'a afiatu că oparita — si cum nu, candu la tote posturile candidatiunile asié au fostu compuse, în totu romanii sub neci unu protestu nu poteau reesi, era la altele au candidatu pre cei debili, și la altele pre acei-a despre cari erau convinsi că nu voru primi neci unu postu.

Astu-feliu la postul de vice-comite au candidatu pre secretariulu ministerialu, dui Petru Nemesiu, era romanii au fostu candidat pre dui dr. Anania Tronbitasiu. La postul de notariu supremu romanii au fostu propusu pentru candidare pre dui Aleșie Dragosiu, unu june desteptu și indiestratu cu tote recerentiile, — comisiunea candidatorie a candidatu pre unu bețtranu impotentu, anume Dorgo László, nu sciu dacă scie concipiă; de presiedinte la sedri'a orfanelor romanii au propusu pre dui Vasiliu Ranta, asessoru în dispesibilitate, era comisiunea pre Mozsa Samu, și asié mai departe. Destulu că intentiunea sinceră a comisiunii candidatorie a fostu numai si numai pre langa 4 romani, și anume: petru d. I u o a n u P e t r a n u, advocatu în Clusiu, pentru postulu de procuroru administrativu; pentru dui A u r e l u Isacu, rigorosantu și fostu practiceantu de judecatoria, pen-

*) Vedi Nr. trecutulu alu „Fed.“

Numeru total'a nimicire a animelor adevăratu romane și numai uitarea acestorur raretie credințe, datine și moravuri aru poté aduce perirea Romanității.

Până atunci inse ea va traf, și va traf ou demnitate, pentru că demna e sortea unoru fiu, cari au sciutu reșană atâtu de fideli tesauriloru pretioșe ce stramosii li-au încredințiatu.

Va traf cu limb'a și cu originalitatea sa, va traf ne-interruptu, pre cătu timpu se voru gad anime pline de dorulu de țiera și de totu ce e alu țierei, fia limba, fia datine, fia credințe, fia obiceiuri, fia tradițiune, fia institutiuni.

Va traf, după cum traf până adi, că-ci — precum dice Balcescu — „potopulu de natiuni barbare și fortunele v'ecuriloru ce trecura preste pământulu vechiei Dacie, de la desbarcarea lui de Romani, nu lu potura desiertă de acesti locuitori cari prinsesera radicina puternică și aduncu infipta. Romanii se pastrara dar' în tota întinderea Daciei, cu limb'a, cu obiceiurile strabune, cu caracterulu loru nationalu...“ *)

Va traf până se voru mai gasi gure cari se pronuncie, în deplina consciința de nationalitate: N o b i s p r i n c i p i u m R o m a s u p e r b e d e d i t!

Va traf, că-ci sorele Romanismulu e inca pre orizonte și radiele lui abié l'a inceputu, că se pote ave tari'a necesaria spre a încaldî mii de pepturi, mii de bratie.

Că se ajunga inse unde toti dorimu, numai unu lucru conjuru pre Romani se faca: se pastreze și de aci înainte, cu acea-si pietate și iubire, ce'a ce ni-au lasatu strabunii!

Si... vomu fi!

G. D e m. T e o d o r e s c u.
(Foi'a Societății Romanismulu.)

*) Istori'a lui Michaiu Vitezulu, Cap. XXI, car. III.

*) Infl. bibl. a supr'a eloc. de V. A. Urechia în Bul. instr. pub. pre oct. 1865.

*) Descrierea Moldovei, p. 286.

*) Vedi: Cur oracula edi defierint p. 415. ap. Plutarchum.

tru postulu de I. vice-notariu comitatensu; pentru dlu Nicola Popu, fostu jude procesualu in Gileu, si pentru Andreiu Trutia, fostu dascalu mai in urma sub-jude procesualu, renegatu incarnatu si cunoscutu publicului romanu d'in diurnale, — pentru postulu de jude procesuale in cerculu Ormenisului, si alti nu!

Astu-feliu toti romanii d'in acesta conferintia s'au aflu pre deplina insielati in sperantiele lor, profetiile lui Vitezu sunt implinite, si neindestularea era la culme candu dnii Vajda si I. Hosszu se resolu a mai merge una-data la Macskasi si comitele supremu, de unde preste una ora s'au reintorsu cu siedule scrise in limb'a magiara, ca unu feliu de ultimatu, in care dloru Vajda si Hosszu li-au succesu a sterge pre renegatulu Trutia si a lu iplocu cu Stupineanu, apoi a mai adauge pre Vas. Popu de asessoru la sedri'a orfanala. Dupa acea se scola Vitezu si disse: a sera am profetitu, ca nu voru trece 48 ore si ne vomu convinge ca unguirii si guvernamentalii ne voru insiela. Dorere, au trecutu numai 24 ore si ne-amu convinsu despre acesta.

Intru acea intru in conferintia romana unu magiaru, dlu Ajtai György, descoperindu-si dorintia de a pacta cu romanii, dar' dsa mai multu a venitu a spiona si eru solidaritatea romanilor, si nevoindu a-si da pre facia colorea, fu rogatu a se departa, si acesta cu atatu mai tare, ca vorbi a dispune preste 40—80 voturi, candu noi bine sciamu ca partid'a lui constu celu multu d'in 5 voturi, si ca dinsulu ambia numai in interesulu unei persone, anume in alu lui Boeskor Lajos, omu forte vritiosu si despretiutu in ochii romanilor.

In scurtu me voiu ocnpa cu trecutul, caracterulu si conduit'a lui Boeskor Lajos, fostu vice-notariu comitatensu si asessoru onorariu delegatu la judecatori'a d'in Teaca, era acum la comand'a partitulu guvernamentalu alesu asessoru la sedri'a orfanale pentru comitatulu Clusiuului; dar' si pana atunci compatimescu multu orfanii, ai caroru-a cause voru veni pre manile acestui referinte!

In fine a venitu momentulu candu amu debutu se decidemu in privintia votisarii pentru differitele posturi si a nume, pentru postulu de vice-comite au fostu candidati Macskasi, Nemesiu si Kemény Gyula. Aci se acola dlu Vitezu si propune ca, dupa ce dlu Nemesiu e conceptistu ministerialu, si nu dorese unu astu-feliu de postu, a se votisa pre ori si cine altulu, numai pre Macskasi Pal nu, ca ci acesta a ne-au insielatu; de altmintrea se supane solidaritati. Dupa Vitezu se scola dlu I. Hosszu, protopopu onorariu in Milasiulu-mare si dnce, ca B. Kemény Gyula n'are de cugetu a primi acestu postu, deci propune ca maim necessarium a votisa pre Macskasi P., inse cu votu de neincredere. La aceste se scoladu Ladislau Vajda, si ne-a provocatu in limb'a magiara se nu decidemu absurditati, ca-ci dac' nu vomu votisa pre Macskasi, d'insulu (Vajda.) nu va mai ave obradiu si curagiu a se mai intalni cu Macskasi si ceia lalti domni de unguirii, nu va mai pote esoperu de la magiari ce-va pentru romanii! si mai multu nu va mai veni in conferintiele nostre.

Dle Vajda! stimediu sentiulu nobilu si umanu alu dtale, inse condamnul principulu oportunitatii impreunatu cu apucaturele siovaitorie ale dnei tale, cu care neci candu, si neci catu e unu graunte de mustarin nu ni-ai esoperatu, d'in contr'a numai ne-ai impadecatu in causele nostre, si prin acesta te provocu seriosu a ni face cunoscutu, ca pentru astu-feliu de obligamentu, ce ti-a succesu a esoperu pentru romanii de omnipotentii dlei?

Dupa primirea propunerii dlui Ionu Hosszu, s'a acceptatu, totu cu acesta conditiune, si votisarea pre Gyarmathi Miklós la postulu de protonotariu. Apoi s'a decisu cu unanimitate a se votisa preurmatori romanii candidati, si anume pre: Aurelu Isacu, primu vice-notariu, Ionu Petranu, precuroru administrativu, Vasile Ranta presedinte la sedri'a orfanale, Ladislau Popu de Lemeni, asessoru la sedri'a orfanale, Nicolau Popu, jude procesualu in Gileu, Vasiliu Popu, jude procesualu in Colosiu, si Iosifu Stupineanu, jude procesualu in Ormenisiu, d'entre cari a doua df, adeca in 20 dec. cu ocaziunea votarii s'au alesu dnii Aurelu Isacu, Ionu Petranu, Nicolau Popu si Iosifu Stupineanu, era cei-a-lalti s'au inlocintu cu magiarii Moza, Boeskor si Bartha, ca-ci unguirii nu si-au tienutu cuventulu — siacesti-a au capetatu numai voturile romanilor, 70 la numeru.

Cu solidaritatea romana, respective a membriloru comitetulu comitatensu potemu fi totu-de-un'a ambitiosi, ca-ci afara de 2 preoti leprosi toti au votatu solidari.

In siedintia publica de la 30 dec. a comitetulu comitatensu, intre altele s'a publicatu rescriptulu ministrulu-presedinte Lónyay si d'in partea comitetulu permanentu magiaru s'a fostu decisu a se transmite una adresa de incredere.

Aci s'a sculatu dlu dr. Anania Trombitasiu si prin un'a vorbire curatu romana si plina de arguminte logice a demonstratu, ca legile aduse sub fostulu primu-ministru Andrasu nu numai ca sunt nemultrimitorie, ci d'in contr'a sunt apesatorie pentru natiunile nemagiare in genere, si in specie pentru natiunea romana, — pentru a ceea romanii sub neci unu protestu nu potu ave

motive de a se intrista si superu pentru departarea lui.

Totu astfelu nu au motive a se bucura neci pentru successorulu lui, care a lechiaratu, ca va fi sinceru toturoru principieloru, fostulu primu-ministru Andras; dreptu-aceca propune, ca despre rescriptu se se iie simplu actu. Romanii, cari intru adinsu remasesera si pre acesta siedintia, firesce s'au alaturatu si au partenitu propuneru dlui Trombitasiu.

Era unu ce satisactoriu pentru romanii candu se vede de pre facie cum comitele supremu cu toti unguirii sei erau espusi intr'unu stadiu de perplexitate si confusiune; cum dlu comite suprenu si-intorcea capulu in tote laturile si cautu spriginu in oratorii sei, inse nu aflu pre ninsenea pana ce in fine dupa mai multe minute de perplexitate si tacere adunca se scula dlu Zeyk Károly si prin cuvinte putiene si-esprima mirarea pentru ce Romanii, in specie dlu oratoru, face una asemenea propunere, candu adresa e numai si numai Unu actu de politetia (ipsissima verba, prin urmare nu d'in sentu curatu de incredere!) Dupa ce mai vorbira vre-o duoi oratori, in fine se decise a se face adresa.

Dlu Trombitasiu, vedindu ca adresa are a se face, a prepusu, ca in ea se se exprima neindestularea romaniloru facia cu legile, procedur'a si intentiunea guvernulu. — Aci era a fostu spriginu de toti romanii, si in specie prin una vorbire resoluta a dlui protopopu onorariu, Ionu Hosszu d'in Milasiulu-mare, dar' multimea mameluciloru, pana si stangacii au reclamatu si in contr'a acestei propuneri.

Dupa acea s'a cetitu rescriptulu ministerulu pentru infintiant'a universitate in Clusiu. Aci s'a sculatu pre on. dnu Gabrile Popu, protopopu in Clusiu, si prin una vorbire acomodata si arguminte logice pretinse ca in adresa la acestu rescriptu se se desfasiaze dorintia romaniloru, ca infintiant'a universitate se fie paritetica.

Onore si multumita domniloru Annania Trombitasiu si Gabrile Popu, cari au apertu si maritu, si cu acesta ocaziune, onorea romaniloru.

Unu romanu devotatu

VARIETATI.

** (Ursita) Unu neamtii si-cascigase avere frumoasa d'in vendiarea laptelui. Cu doue punge pline de galbini plecã spre a se intorce in patri'a sa si pre naue (barca) numerã inca una-data banii d'intr'o punge. O proclata de maimuca privia la d'insulu. Abie numerase galbinii si incepuse a lega punge'a, tandu maimuca sari pre neacceptate, amulse pung'a d'in man'a omului si intr'unu minutu se urca cu d'insa pre verfulu catartulu corabiei. Acolo intru inaltime desfacu pung'a laptariulu si privindu cu placere la aurulu celu scilpiciosu incepu se arrunce peronatu cate unu galbinu in mare si altulu pre podulu corabiei. Dupa ce fini maimuca, laptariulu jafnit, care privia despetatu dar' inactivu la jocu, disse uimitu: „Acestu-a trebue ca a fostu draculu impelliatu, ca-ci ceea ce au provenitu d'in apa o da ape, era ceea ce au provenitu d'in lapte mi-o reintorce.“

** (Din die'ta Ungariei.) In siedintia d'in 12. ian. venindu la votisare una cestiune, s'a vedutu ca numai 117 deputati sunt de facia si 303 absentii.

** (Nrulu 1) allu glumetiulu si satiriculu „Priculicium“ a iesitu dominca, in 14. ian., si inca fidelu programulu sen.

** (Revoltare in unu seminaru de teologii.) Teologii d'in seminarulu gr. cat. d'in Lemberg, saturandu-se de viftulu celu miseru, cu care-i tratu rectorulu seminarulu, s'au plansu in tote partile competente dar' tara vre-unu succesu. In ser'a d'in 6 spre 7 l. c. se adunara deci alumnii inchinati lui Ddieu, in coridorulu seminarulu; baricadara usiele celoru-a-lalti professori, numai ceea a rectorulu nu; incepura ape unu cantecu, care ori cum numai santu nu se pote numi; la acestu sgomota inzedaru incercara cei baricadati a est, ca-ci numai rectorulu potu se se arete cu lumin'a in mana pre coridoru; dar' in momentu lumin'a a fostu stensa si sute de mani delicate se intindeau dupa elu, si bietulu rectoru trebui se semta la tote membrele manifestatiunile le stima si iubire ale alumniloru sei. La investigare toti negara tote. Nu s'a potutu alta-ce, decatu censorii (6) aelei nopti se eliminara d'in seminaru.

Oferte benevole

pentru intemeierea fondulu scolei principale norm. d'in Lapasiulu-ungurescu.

List'a nr. 8. Prin on. D. Alesandru Bobetiela, capitano supr. in districtulu Nasaudulu, s'au mai tramisu 10 fl. v. a., si anume: d'ia cerculu Monorulu de la comun'a Monoru, S. Ioan'a, Nusialeu, Rusimunti, Morareni, cate 1 fl. v. a.; de la dlu Eliu Cincia, jude cercuale, 5 fl. Summ'a: 10 fl.

List'a nr. 9. Prin staruintia Prea onoratulu dnu Anania Popu, protopopu in Morlac'a, s'au tramisu 40 fl. v. a., si anume: Anania Popu, protop., eclesi'a d'in Morlac'a,

Danila Galu, not. com., eclesi'a d'in Seccueu, cate 5 fl. eclesi'a d'in Muerau 3 fl., eclesi'a d'in Tranisiu si Egerisco cate 3 fl., Arone Rezeiu, parochu in Ciucea, 2 fl., eclesi'a d'in Fildulu-de-diosu, Petru Petranu-parochu si eclesi'a d'in Sfarasiu cate 1 fl., eclesi'a d'in Fildulu-de-med. 4 fl.

Sum'a ambeloru liste face 50 fl. v. a., care adaugandu-se la sum'a de 238 fl. v. a., pana acum intrata, resulta sum'a de 288 fl. v. a.

Lapsiulu-ung., in 10. ian. 1872.

Demetriu Varna,
v.-prot. surog.

Sciri electrice.

Zagrabia, 16. ian. Opposetiunea este in crescere. Eremitulu moscovitu, Dr. Polit, si alti agitatori, lucra in contr'a impacatiunei. Sosirea lui Dr. Mileticu este signalisata.

Viena, 16. ian. Guvernulu va presentu manenatulu inap. legea electorala de urgentia. Diet'a va alege una comisiune constitutoria, carei-a se va da acea lege precum si resolutiunea galiciana, spre dezbatare prealabile.

Roma, 16. ian. Consiliulu ministerialu, in tempulu d'in urma, era s'a ocupatu cu cestiunea desfiintarii claustriloru d'in Rom'a. — Comisiunea, care esamina proiectele pentru aperarea tierii, propune innainte de tote, ca corporele militare, cari se afla in siesurile fluviulu Po, unde sunt espuse periculu vre-unei invasiuni inimice, se se transpuna de acolo. Spesele pentru procurarea pusceloru cu acu comisiunea le afla de forte necesarie.

Zagrabia, 16. ian. Diet'a croata s'a impartitu in cinci sectiuni pentru verificarea alegeiloru.

Berna, 16. ian. Consiliulu nationalu respinsu, cu 84 contr'a 14 voturi, propunerea de ininitativa a marelui consiliu d'in Geneva, conformu carei-a se se sisteze consultarea a supri revisiunii constitutiunii pana atunci, pana candu va vota si poporulu, daca voese acesta revisiune.

Roma, 16. ian. Comisiunea insarcinata cu esaminarea proiecteloru ministrulu de rebela a acceptatu propunerea ministeriala privitoria la sistemulu de fortificatiune, inse terminulu de escutare la Pa redusu de la 5 la 3 ani. Dupa acea comisiunea s'a prolongatu cu scopu d'a studia partea a dou'a a proiectulu de lege, privitoria la aperarea nationala.

London, 17. ian. Marti ser'a se intemplanturbari; republicanii intrara in meetingulu roialistiloru, alungara afara pre presedinte si ap parasira sal'a intonandu marseleis'a; polit'a carea statea afara a fostu pasiva.

Stockholm, 17. ian. Reichstag-ulu s' deschisu prin regele. Discursulu de trogu amin tesce despre situatiunea cea escelinte a financieloru; anuncia reducerea contributiunii, si promittu unu proiectu de lege privitoriu la lucrãrile fortificatorie.

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU

D. AURELIU MIESCU

d'in Busiasiu si nu d'in Bucuresci, cum se dice prin acesta provocatu in tempu de 10 zile a-m tramite listele abonatorulu facuti, la d'in contr'a voi fi silitu a intenta procesu criminalu contr'a lui pentru insielatiuni.

Gratiu, 16. ianuaru, 1872.

Paulu Cieslaru, librariu.

Sifilitic'a si impotentia,

fiã vechie seu de curundu nascute,

se voru trata dupa metodulu homeopatiu de Dr. Ernst, Pest'a, strad'a idoliloru Nr. 6, etagiulu II., usi nr. 15. de la 2—6 ore dupa media-di.

Aceste morburi se trãzeza a dese ori in modulu cel mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acestu se face numai spre ajungerea unui resultatu momentanu. Pacienti vindecati in modulu acestu-a voru cadu mai curundu seu mai ardu in morburile cele mai infricosiatu incatu inca in atuncelã betranete voru avu, dorere, a suferu greu de conecintiele acestei tratãri usiore si superficiale. Scutu contra acestoru feliu de periculu ofera metodulu de tratãre homeopatiu, care, precum este cunoscutu, nu numai ca vindeca dorerile cele mai invecitate, ci efectulu lui est asiã de binefactoriu, incatu nu lasa nice cea mai mica temerã de urmãri rele. Diet'a ce se va prescrie este simpla asioru de tienutu. (10—12)